

La màfia empresarial

Palma s'ha vist sacsejada per l'esclat d'un cas de brutal explotació laboral en bars i restaurants a càrrec d'un entramat empresarial que actuava organitzadament, com una màfia.

Reportatge de Miquel Payeras
Fotografies d'Isaac Buj

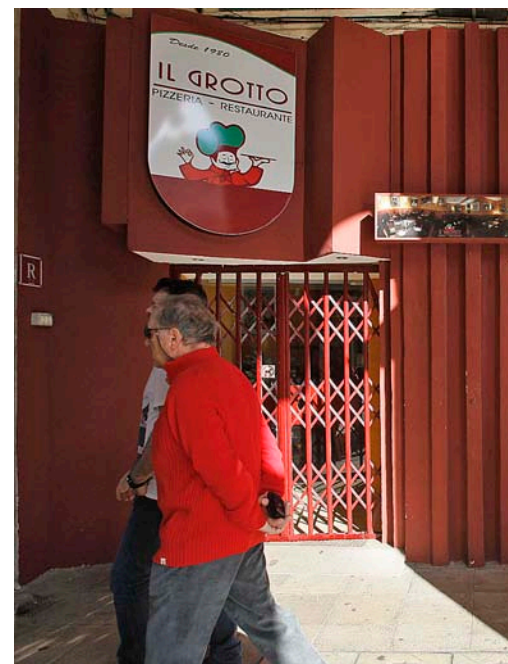
“**N**ingú s’imaginava que la cosa fos tan grossa, però tots vèiem coses rares: canviaven molt sovint de cambres, sempre eren immigrants...”, explica la dependenta d’una botiga de roba veïnada d’un restaurant clausurat per ordre del jutge que instrueix el cas conegut mediàticament com el de *la màfia laboral o empresarial*. El qual esclatà just abans de les festes d’hivern passades. Un centenar de policies, dirigits per la Unitat Contra les Xarxes d’Immigració i Falsificació (UCRIF, en sigles en castellà), es desplegaron pel centre de Palma, a Sa Llonja, passeig Marítim i alguns altres llocs –com ara un complex d’oci familiar situat a Marratxí–, escorcollaren més d’una trentena d’establiments de restauració i exigiren als propietaris els contractes laborals dels treballadors. El resultat foren 16 empresaris detinguts –dels quals 6 continuen a la presó– i la clausura per ordre judicial dels locals. La policia acusa tots els empresaris, entre altres coses, d’explotació dels treballadors, de frau contra la Seguretat Social i la Hisenda pública i de delictes contra la salut pública per haver emmagatzemat aliments en condicions deficientes.

Organització per delinquir

Com diu el conseller de Treball del Govern –personat en el cas– Iago Negueru-

ela –vegeu l’entrevista–, quan es munta un entramat així normalment és perquè es té la intenció de delinquir. Justament això mateix creu la policia i d’aquí que també acusi els implicats d’associació il·lícita. Malgrat que es coneixen encara molt poques dades concretes de la investigació, perquè el jutge va declarar el secret del sumari –i, al contrari del que sol passar en molts d’altres casos, en què hi ha filtracions, les parts respecten el caràcter reservat–, se sap que la policia i la fiscalia pensen que els empresaris haurien constituït una xarxa organitzada, formada per dotze societats, amb l’objectiu de defraudar la Seguretat Social i Hisenda –el frau podria ser superior al milió d’euros– i de disposar de plantilles de treballadors en condicions extremadament fràgils, sovint sense contracte i cobrant sous irrisoris. La xarxa estaria dirigida per l’empresari més poderós, que té nombrosos establiments situats en el nucli històric de Palma. “És un personatge que la Inspecció de Treball coneix bé, no és la primera vegada que té problemes”, assegura una font conegedora del cas.

Segons la policia, aquesta màfia obligava els seus treballadors a fer fins a 70 hores de feina cada setmana a canvi de nòmines molt baixes, il·legals, de l’ordre dels 600 euros mensuals. A més, canviaven les plantilles contínuament: per

Més d'una trentena de bars i restaurants del nucli antic de Palma han estat clausurats per ordre judicial.

una banda els encarregats feien moure els treballadors d'un bar a un altre –de la mateixa empresa o bé podria ser també entre establiments de societats diferents– cada pocs mesos, potser per evitar que estrenyessin relacions que afavorissin reivindicacions sindicades. Per un altre costat, la permanència de cada treballador a l'empresa no solia ser molt alta; de fet, assegura la policia, d'ençà del 2013 fins al moment de l'operació, el desembre de 2015 –més o menys en tres anys– haurien passat per tots els establiments vora 1.300 treballadors, una xifra altíssima que dóna idea de la fragilitat dels contractes. Si és que n'hi havia, perquè els investigadors pensen que era pràctica habitual que no se'n fessin.

Una altra característica de la manera d'actuar dels imputats és que formaven les respectives plantilles amb molts

d'immigrants. Segons va poder conèixer aquest setmanari en un dels establiments, els cambrers inicialment eren joves provinents de països d'Hispanoamèrica i en els últims temps del Sud-est asiàtic. Els investigadors contrasten la documentació de cadascun dels immigrants per si hi hagués irregularitats. Cal recordar –vegeu l'entrevista al conseller– que fa mitja dotzena d'anys en un cas d'explotació laboral semblant, a Eivissa, s'hi descobrí que l'empresari importava irregularment mà d'obra des de l'estranger. “No pareix que ara hagi passat el mateix”, diu la font que coneix bé el cas. Tanmateix no es vol deixar cap escletxa i tot s'investiga a fons “perquè per les seves característiques fa molt de mal al conjunt de la societat balear”, afegeix.

Malgrat que des del Govern i de l'Associació de Restauració s'ha volgut deixar clar que les empreses abusadores sota in- →

→ investigació judicial “són casos aïllats” i que de cap manera no poden tacar “els més d’11.000 bars i restaurants que hi ha només a Mallorca”, diu la societat esmentada, és sospitós que de tant en tant esclatin episodis per l’estil, en àmbits empresarials diferents. Ara és aquest, fa sis anys el referit d’Eivissa, però és que entremig, el 2012, la Inspecció de Treball detectà una xarxa d’empresaris a Mallorca, desfeta per la policia, que feien contractes falsos a immigrants marroquins perquè poguessin regularitzar l’estada al país, aconseguir ajudes socials o cobrar l’atur. Els cobraven entre 300 i 600 euros per cada contracte fals. L’import defraudat a la Seguretat Social fou superior als 700.000 euros. Atesa la repetició d’abusos, es podria pensar que per ventura no estem davant de casos tan aïllats com les explicacions públiques volen suposar. “No es vol dir en públic però passa molt, sobretot a les zones turístiques, tant si és el centre de Palma com de vora la mar”, diu Miquel, l’encarregat d’un negoci veïnat de la plaça Major de Palma, que coneix algun dels empresaris detinguts. La font consultada abans esmentada no s’atreveix a dir tant: “Després d’esclatar un escàndol així, molta gent diu estar assabentada de coses que vés a saber si són vera, no podem dir que els abusos siguin una pràctica estesa, és cert que en els negocis turístics hi ha moltes trampes, com contractar en blanc per ics hores i pagar-ne en negre moltes més, però això [de la màfia laboral] no és el mateix, és un abús salvatge”.

Tan salvatge com que la policia està investigant una denúncia d’un dels treballadors segons la qual va ser objecte d’agressions físiques per queixar-se de les condicions d’exploatació laboral que sofria. La sospita és que no sigui un cas únic. En qualsevol cas, és una altra dada per afegir al retrat d’un grapat d’empresaris que, més que això, eren una màfia organitzada per defraudar l’Estat i, sobretot, per explotar sense miraments de cap tipus els treballadors, aprofitant-se de les necessitats dels més dèbils, en especial dels immigrants. ●

IAGO NEGUERUELA

«El Govern no permetrà abusos empresarials»

Iago Negueruela (Santiago de Compostel·la, 1980), de professió inspector de treball, actual conseller de Treball, comenta en aquesta entrevista el cas de la ‘màfia empresarial’ que ha esclatat a Palma.

*Entrevista de Miquel Payeras
Fotografies d’Isaac Buj*

Per què el Govern s’ha personat a la causa?

—Per dos motius. Primer perquè d’aquesta manera podem veure com està el sumari i prendre les mesures més adequades per ajudar els treballadors i, segon, perquè així llancem el missatge que el Govern està disposat a fer tot el que estigui a la seva mà per acabar aquest tipus de pràctiques i en general els abusos contra els treballadors. Això no es pot tolerar, per respecte als drets dels treballadors, per descomptat, però també perquè vivim en un mercat turístic i no ens podem permetre una imatge tan nefasta.

—No ens ho podem permetre, però no és la primera vegada que passa una cosa així

—No, és ver. El 2010 el Govern [del segon pacte de progrés, en el qual Negueruela era director general de Treball i Joana Barceló la consellera] es personà en el cas que instruí un jutjat contra el grup hotelier Playa Sol, d’Eivissa, d’exploatació laboral i d’importació irregular de treballadores

de Txèquia. Ara és una situació similar i no hem dubtat tampoc a fer el mateix: personar-nos a la causa perquè entenem que és la nostra obligació i perquè és el mètode més eficaç per poder conèixer com podem ajudar els treballadors.

—Exemples com aquests fan pensar si val tot entre una part de l’empresariat turístic illenc

—No val tot i el Govern no permetrà abusos empresarials. Això ha de quedar molt clar. També vull dir que no és la forma d’actuar de la majoria de l’empresariat, turístic o no. De fet, és molt positiu que l’Associació de Restauració hagi sortit a criticar en públic aquestes pràctiques i hagi rebutjat de pla qualsevol actuació fraudulenta.

—Segons allò que es coneix, els empresaris detinguts actuaven com una vertadera màfia, organitzats per delinquir.

—El jutge ha decretat el secret de sumari, cosa que ens impedeix conèixer què ha passat exactament. Però quan algú actua d’aquesta manera està indicant a les clares la intenció de